

տին... Ո՛վ որ այս երջանկութեան համն առեր է, կըհասկընայ ըսածնիս : Տերեւներուն մէջէն փչող անոյշգեփիւռը կըզգամք, քաղցրակարկաջառուակին զովութիւնը կ'առնումք, եւ լիաստին կովերուն բառաջը կ'ըլսեմք. այնպէս մեզի կերելայ թէ այն գիւղազբօս տեսարանին մէջ կըզտնուիմք՝ քաղաքացշփոթութիւններէն, ալեկոծութիւններէն, հոգերէն ու խարդախութիւններէն հեռի : Անկարելի է որ մէկն այս քաղցր տեսարանը վայելէ, վրան խորհրդածութիւններ ընէ եւ սրտին մէջ առանձնակեցութեան եւ հանդարտ ու խաղաղուէտ կենաց փափաք մը, բաղձանք մը չզգայ : Յայտնի է որ պատկերին մէջ իրօք հանդարտութիւն, անդորրութիւն չկայ. բայց մեր հոգւոյն վրայ ըրած տպաւորութեամբը մեծ հանդարտութիւն ու անդորրութիւն կըզգամք :

Եթէ լաւ մը դիտելու ըլլամք կըտեսնեմք որ մեզմէ դուրս եղած բաները մեզի հետ մեծ վերաբերութիւն ունին, եւ մեք բաւական ուշ չեմք դնել անոր : Կըտեսնես որ լիճը երբեմն գեղածուփ կըզուարթանայ, եւ երբեմն կըզայրանայ կըմթննայ՝ ըստ փոփոխման երկնից. յետոյ իր մառախուղովը երկինքը կըծածկէ, եւ կամ հեզասիւք հովով ամենափոքր ամպերն անգամ կըփչէ կըտանի :

Այսպէս ալ մարդս բոլոր զգացմունքները իր ջորս դին գտնուած արարածներուն կըհաղորդէ. եթէ տրտում է՝ զանոնք կըտրտմեցընէ. եթէ ուրախ՝ զանոնք կ'ուրախացընէ. եւ կամ ըսենք՝ եթէ ուրախ է, զանոնք ուրախ կըզտնէ, եւ եթէ տխրած՝ զանոնք տխուր կըզտնէ : Բայց որն ալ ըլլայ, ամէն բան իր յստակ կամ պղտոր սրտէն կըկախուի, այնպէս որ այն բանն որ մէկուն խաղաղ ու զուարճալի կերելայ, ուրիշի մը ձանձրութիւն կըպատճառէ : Անապատին մէջ ուր որ միայնակեաց ձգնաորը աստուածային քաղցր ազդեցութիւններ կ'ունենայ, եղեռնագործը սարսափ ու խղճի խայքեր միայն կ'իմանայ : Մեք մեր անձին մէջ ունիմք այն ձշմարիտ արեգակն որ գամէնքը կ'ըլուստորէ, եւ մեզի լուսաւոր կամ խաւարային աշխարհ մը կ'երեցընէ :

Պետք չէ ուրեմն այն արեգակը մոռնալ. մեր խղճմտանքը ստուերատուն ըսուած գործիքին կընմանի որուն մէջ աշխարհս կուգայ կըտպաւորի, եւ անոր ելած պատկերին իր ունեցած հանդարտութիւնը կամ շփոթութիւնը կազդէ :

Աստուծոյ գործքերը վայելելու համար այնպէս պէտք է վարուինք որ արժանի ըլլամք անոնց

զեղեցկութիւնը զգալու : Բնութեան մեծ տեսարանը սիրելու եւ զգացմամբ անոր հետ միանալու համար պէտք է պահած ըլլամք եթէ ոչ սրտերնուս սկըզբնական անարատութիւնը, գեթ բարւոյն ճանաչումը եւ այն աստուածային ազդումն որ մեզի զգալի բաներուն մէջ կըցուցընէ յայտնապէս գերագոյն հանձարմը, որ մեծամեծ ու զարմանալի օրէնքներով բոլոր տիեզերքը կըկառավարէ : Եւ նա՛ ինքն է Աստուած, արարիչ երկնի եւ երկրի, մեր յոյսն ու ապաւեն փրկութեան :

Թարգմանեաց ի գաղղիականէ

ՅՈՎ. ՀԱՆՆԷՍ ՏՐԴԱՏ, ՆԻԿՈՂՈՍ ՄԻՍԱԲԵԱՆՅ.

Աշակ. հայկազեան ազգային վարժարանին Փարիզու :

ՈՒՐԲԱԹ.

Հոովմայեցիք շաբբուն իւրաքանչիւր օրը մէկ մոլորակաց նուիրած էին, ուրբաքն ալ Արուսեկին, որում օր Աստղկան կամ Վէներիս տիէս (Veneris dies) կըսէին. եւ նոյն անունը մինչեւ հիմա մնացած է Եւրոպացի ազգաց շատերուն մէջ թերեւ փոփոխութիւններով. օրինակի համար, Իտալացիք վէներտի (venerdi) կըսեն, Գաղղիացիք վանտրըտի (vendredi) : Մենք ուրբաք կըսեմք երբայեցւոց բապար բառէն առնելով՝ որ շաբաք օրուան տօնին ընելու պատրաստութիւնը կընշանակէ : Ըստ այսմ նաեւ Յոյնք փարապքեի (παρυστην) կըկոչեն, որ պատրաստութիւն ըսել է : Հիմա քրիստոնէից մէջ ուրբաք օրը Քրիստոսի Տեառն մերոյ չարչարանաց նուիրուած է, եւ ամէն եկեղեցիք նոյն օրը սուրբ պահել կըհրամայեն :

Արդ այսպիսի տնօրինական սուրբ օրուան վրայ քանի մը սնոտի կարծիքներ եղեր են ատենով, ու կան տակաւին որ հոս յիշելը աւելորդ չեմք համարիր :

Հին ատենը ամէն տեղ ուրբաք օրը չարագուշակ համարուած ու տարւոյն չար օրերուն կարգը դրուած էր. կերելի թէ նոյնպէս համարուած էր նաեւ մեր ազգին մէջ, եւ ասոր ապացոյց կընայ սեպուիլ վանական վարդապետին այն խօսքը որ կըսէ թէ « Ուրբաքն է օր բօթի. » այսինքն օր գէշ՝ սեւ լուրի. բայց այս մոլար կարծիքը քանի գնացեր ազգին մէջէն պակսեր է, եւ հիմա գրեթէ հազիւ հետքը կըզտնուի : Զարմանքն այն է որ նոյնպէս չէ եղած յերոպա. այս դարուս մէջ ուր նախապաշարմունքն ու սնոտիապաշտութիւնը ջնջուած կըկարծուի ուսմամբ եւ գիտութեամբ,

նոյն մոլար կարծիքը՝ կայ, եւ աւելի՝ ամենեւն լուսաւորեալ կարծուած ժողովրդոց մէջ : Հարիւրին տասը Գաղղիացի չես գտներ որ ուրբաք օրը նոր գործ մը սկսի, ճամբայ ելլէ, ծառայութեան մէջ մտնէ, կարգուի, դաշինք դնէ, եւ այլն :

Միացեալ Նահանգաց օրագրին մէկը ցուցնելով որ Ամերիկայի մեծամեծ ու յաջող դէպքերուն գլխաւորներն ուրբաք օրերը հանդիպած են, կըյորդորէ Ամերիկացիքը որ այսպիսի սնոտիապաշտ մոլորութեանց չհատան ու չհետեւին : Եւ այսպէս կըյիշատակէ այն դէպքերը :

Ուրբաք օր, 1492ին օգոստոսի 21ին, Քրիստափոր Բոլոմպոս նաւ մտաւ Ամերիկան գտնելու :

Ուրբաք օր, 1492ին հոկտեմբերի 12ին, առաջին անգամ ցամաք երկիր տեսաւ :

Ուրբաք օր, 1493ին մարտի 4ին, Սպանիա դառնալու համար նաւ մտաւ :

Ուրբաք օր, 1493ին մարտի 15ին, Սպանիոյ Փալոս քաղաքը հասաւ :

Ուրբաք օր, 1493ին նոյեմբերի 22ին, Սպանիոյ հասաւ երկրորդ անգամ :

Ուրբաք օր, 1494ին յունիսի 13ին, Նոր-Աշխարհին ցամաքը գտաւ :

Ուրբաք օր, 1496ին մարտի 5ին, Հենրիկոս Ը Անգղիոյ թագաւորը, ձոն Քապորը ղրկեց որ գնաց հիւսիսային Ամերիկան գտաւ :

Ուրբաք օր, 1565ին սեպտեմբերի 7ին, Միացեալ-Նահանգաց Սուրբ-Յովսէփոս քաղաքին հիմը դրաւ Մելեմտեզ Սպանիացին :

Ուրբաք օր, 1752ին փետրուարի 22ին, ծնաւ Վոշինկրոն, Միացեալ-Նահանգաց հասարակապետութեան հիմնադիրը :

Ուրբաք օր, 1781ին հոկտեմբերի 19ին, Նորթ-Թանոն քաղաքն առնուեցաւ :

Ուրբաք օր, 1789ին, Միացեալ-Նահանգաց ազատութիւնը հրատարակեցաւ եւ Վոշինկրոն նախագահ ընտրեցաւ :

ԲԱՆԱԼԻ ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԵԱՅ .

(Շարայաբարութիւն. Տես էջ 18, 43, 67, 135.)

« Սկանալ » կըսուի բնալուծութեան մէջ՝ խոշոր մասանց հեղանիւթերուն տակը նստիլը :

Ինչ բան է այն ճերմկութիւնն որ տաք ատեն կերելնայ ծովու ջրով քրջուած հագուստներուն վրայ պատած :

— Շոգիացած ջրին աղն է որ հագուստներուն վրայ կընստի :

Ինչէն է որ այս ճերմկութիւնը օդը խոնաւ ըլլալուն պէս կանցնի :

— Վասն զի օդոյն խոնաութենէն աղը կըլուծուի եւ աներեւոյթ կըլլայ :

Ինչո՞ւ համար սաստիկ շարժման մէջ գտնուող անձինքը շատ քանձր հագուստներ պէտք չէ հագնին :

— Վասն զի քանձր հագուստները չեն բողբոլ որ մարմնոյն արտաշնչութիւնը շոգի դառնայ : Երբոր մարդուս մարմնոյն տաքութիւնը շարժմամբ աւելնայ, արտաշնչութիւնը շոգի դառնալով՝ այն չափաչանց տաքութիւնը կըպակսեցընէ. եւ որովհետեւ քանձր հագուստները արգելք կըլլան այն շոգիացման, առողջութեան վնասակար են .

Ինչէն է որ անբաց վերարկու հագնողները շատ անգամ կըտեսնեն որ անոր տակէն ունեցած հագուստին բոլորովին քրջուած են :

— Վասն զի իրենց մարմնոյն արտաշնչութիւնը չկրնար վերարկուէն դուրս ելլել . ուստի ներսի դին կըխտանայ, հագուստներուն վրայէն վար կըվազէ եւ բոլորովին կըքրջէ զանոնք :

Ծծմբառը քաց օր ըլլայ ինչո՞ւ չբոցնկիր :

— Վասն զի Ա., խոնաութեան շոգիացմամբը կըպակսի այն տաքութիւնն որ ծծմբառը կարծր բանի մը վրայ շփելով կեղլէ :

Բ, Խոնաութիւնը օդոյն ջրածնին ու ծծմբառին մէջտեղը մտնելով արգելք կըլլայ, եւ ծծմբառը չբոցնկիր :

Երկայն խոտերն ու փտտած տերեւները ինչո՞ւ համար երկրի մը ցրտութիւնը կաւեցընեն :

— Վասն զի անոնք միշտ խոնաւ են ու անդադար շոգիացումն կըպատճառեն, որով գետնին տաքութիւնը կերբայ :

Ինչէն է որ հիմա Գաղղիա եւ Գերմանիա աւելի տաք է քան քէ ատենով, որ խաղողին ոչ երբեք կըհասուննար :